

Last van verveling in de trein?

(1) Je loopt de wachtkamer van de dokter binnen. Er klinken wat gemompelde goedemorgens, daarna doodse stilte. Je gaat in de bus naast
5 iemand zitten; de rest van de rit kijken jullie allebei zwijgend voor jullie uit. Op het treinperron staan mensen dicht opeengepakt naast elkaar zonder een woord met elkaar
10 te wisselen. Waarom? Vanwaar dat gebrek aan contact?

(2) Dat vroegen de psychologen Nicholas Epley en Juliana Schroeder van de universiteit van Chicago zich
15 ook af. Niet om uit te zoeken hoe het hoort, maar uit nieuwsgierigheid. Zij vroegen zich af waarom de mens, een van de sociaalste diersoorten op aarde, met een brein dat geschikt is
20 om met soortgenoten te communiceren, tegenover vreemden zwijgt.

(3) Waarom praten we niet met onbekenden? Epley en Schroeder bedachten dat er twee mogelijkheden
25 waren. De eerste optie: praten met vreemden is gewoon echt minder leuk dan even alleen zijn met je eigen gedachten. En de tweede optie is dat mensen alleen maar denken
30 dat praten met onbekenden niet zo leuk zal zijn, maar dat ze zich daarin vergissen. Mensen vergissen zich wel vaker als ze hun eigen emoties moeten voorspellen.

(4) De psychologen voerden
35 verschillende experimenten uit. Zo vroegen ze forenzen¹⁾ en andere reizigers om onderweg in de trein of de bus een interessant gesprek te
40 voeren met een onbekende, of om juist in stilte te gaan zitten met de

eigen gedachten en te doen wat ze normaal zouden doen. Daarnaast lieten ze een andere groep proef-
45 personen de instructies van dat experiment lezen en vroegen hun om zich voor te stellen dat ze aan het experiment meededen. Op die manier konden de psychologen
50 kijken wat mensen vooraf van de situaties verwachtten.

(5) De mensen die onderweg een gesprek voerden met een onbekende, van gemiddeld zo'n tien tot
55 vijftien minuten, bleken de prettigste reis te hebben van alle deelnemers. Maar dat was niet wat andere proefpersonen verwachtten. Die verwachtten juist dat met een vreemde praten
60 onprettig en onproductief zou zijn.

(6) Je zou kunnen denken dat mensen liever niet met een onbekende praten omdat ze daar vervelende ervaringen mee hebben.
65 Maar verder onderzoek van Epley en Schroeder liet zien dat dat niet het geval was. Mensen waren eerder bang dat anderen geen zin zouden hebben om met hen te praten. Ook al
70 omdat dat zeker in westerse landen niet de norm lijkt. Maar dat is geen reële angst, schrijven de psychologen. Er was niemand in hun onderzoek die gevraagd was met een
75 vreemde te praten en die vervolgens afgewezen werd. En de onbekenden met wie de proefpersonen moesten praten, vonden dat ook leuk.

(7) Dus mensen voorspellen hun
80 gevoelens over praten met onbekenden verkeerd, concluderen Epley en Schroeder. Dat is op zich

niet zo raar, want we vergissen ons,
zoals gezegd, wel vaker in hoe we
85 ons in de toekomst zullen voelen.

Mensen zijn bijvoorbeeld geneigd te
denken dat hun huidige gevoelens
over een auto-ongeluk of het winnen
van de lotto langer en intenser zullen
90 aanhouden dan vervolgens het geval
blijkt. “Maar wij laten zien dat
mensen hier niet de omvang, maar
de hele gevoelswaarde van een
gebeurtenis verkeerd inschatten”,
95 mailt Schroeder. “Ze denken dat met
vreemden praten negatief zal uit-
pakken, terwijl dat positief blijkt te
zijn.”

(8) In hun onderzoek vonden de twee
100 onderzoekers geen verschillen tus-
sen mensen met verschillende per-
soonlijkheidseigenschappen. “Zelfs
extraverte mensen dachten dat het
vervelend zou zijn om met onbeken-
105 den te praten”, aldus Schroeder. “En
ze hadden ongelijk. We denken dat
mensen in de situaties die wij onder-
zochten, zulke sterke ideeën over die
situatie hebben, dat persoonlijkheid
110 er niet meer toe doet. Alleen mensen
die ervaring hebben met praten met

onbekenden, zoals mensen die vaak
met hun taxichauffeurs praten, voor-
spellen goed hoe dat zal zijn.”

115 **(9)** Schroeder kan niet zeggen of het
de wereld zou verbeteren als iede-
een met onbekenden zou gaan
praten. “Maar ons onderzoek sugge-
reert dat mensen gelukkiger zouden
120 kunnen zijn als ze zich meer bezig-
hielden met de onbekende mensen
om zich heen.” Ze verwijst naar het
onderzoek van Canadese collega’s
die aantoonde dat mensen die een
125 praatje maken met de barista²⁾ van
hun koffietentje zich beter voelen dan
mensen die alleen maar een kop
koffie kochten.

(10) Dat veel mensen liever met hun
130 mobieltje spelen dan met onbeken-
den praten, helpt natuurlijk niet bij
het aangaan van een gesprek. “Maar
de vraag is”, zegt Schroeder, “of de
voordelen van het op afstand met
135 familie en vrienden kunnen communi-
ceren, opwegen tegen de nadelen
van minder gesprekken van persoon
tot persoon.” Deze vraag biedt een
interessant aanknopingspunt voor
140 vervolgonderzoek.

*Naar een artikel van Ellen de Bruin,
NRC Next, 18 augustus 2014*

noot 1 forenzen: mensen die buiten hun woonplaats studeren of werken

noot 2 barista: medewerker die gespecialiseerd is in koffiezetten

Tekst 2

10p 13 **Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst 'Last van verveling in de trein?' samen in maximaal 190 woorden.

Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 de onderzoeksvraag van de psychologen Epley en Schroeder;
- 2 twee mogelijke redenen voor de vraag die de onderzoekers willen beantwoorden;
- 3 een beschrijving van de uitgevoerde experimenten;
- 4 de uitkomst van het onderzoek;
- 5 een verklaring voor deze uitkomst;
- 6 de algemene conclusie die de onderzoekers trekken;
- 7 de rol van persoonlijke eigenschappen bij het praten met onbekenden;
- 8 de aanbeveling die Schroeder doet op basis van haar onderzoek.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Noem niet onnodig voorbeelden. Tel de woorden en zet het aantal onder de samenvatting. Zet de titel erboven.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.